RETTENS DOM (Tredje Afdeling)

21. juni 2006 *

I sag T-47/02,

Manfred Danzer, Linz (Østrig),

Hannelore Danzer, Linz,

først ved avocats J. Hintermayr, M. Krüger, F. Haunschmidt, G. Minichmayr og P. Burgstaller, derefter ved J. Hintermayr, F. Haunschmidt, G. Minichmayr, P. Burgstaller, G. Tusek, T. Riedler og C. Hadeyer,

sagsøgere,

mod

Rådet for Den Europæiske Union ved M. Giorgi Fort og M. Bauer, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

* Processprog: tysk.

angående en påstand om erstatning i henhold til artikel 288 EF for det tab, som sagsøgerne påstår at have lidt som følge af den pligt til at offentliggøre visse informationer i årsregnskabet for de selskaber, hvori de er direktører, der fremgår af artikel 2, stk. 1, litra f), i Rådets første direktiv 68/151/EØF af 9. marts 1968 om samordning af de garantier, som kræves i medlemsstaterne af de i EØF-traktatens artikel 58, stk. 2 (EF-traktatens artikel 58, stk. 2, nu artikel 48, stk. 2, EF) nævnte [former for] selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT 1968 I, s. 41), og af artikel 47 i Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af EØF-traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), [EF-traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), efter ændring nu artikel 44, stk. 2, litra g), EF] om årsregnskaberne for visse selskabsformer (EFT L 222, s. 11), på den ene side, og en påstand om, at det fastslås, at ovennævnte bestemmelser er ugyldige, på den anden side,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET
I FØRSTE INSTANS (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Jaeger, og dommerne V. Tiili og O. Czúcz,

justitssekretær: fuldmægtig I. Natsinas,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 16. november 2005,

afsagt følgende

Dom

Retsforskrifter og de faktiske omstændigheder

1 Artikel 2, stk. 1, litra f), i Rådets første direktiv 68/151/EØF af 9. marts 1968 om samordning af de garantier, som kræves i medlemsstaterne af de i EØF-traktatens artikel 58, stk. 2, [EF-traktatens artikel 58, stk. 2, nu artikel 48, stk. 2, EF] nævnte [former for] selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT 1968 I, s. 41, herefter »første selskabsdirektiv«), som affattet på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for, at den obligatoriske offentlighed vedrørende selskaber i det mindste omfatter følgende dokumenter og oplysninger:

[...]

f) balance og resultatopgørelse for hvert regnskabsår [...]«

2 Samme direktivs artikel 6 bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter passende sanktioner for det tilfælde

— at den i artikel 2, stk. 1, litra f), påbudte offentlighed vedrørende balance og resultatopgørelse undlades.«

3 Artikel 47, stk. 1, i Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af EØF-traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), [EF-traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), efter ændring nu artikel 44, stk. 2, litra g), EF] om årsregnskaberne for visse selskabsformer (EFT L 222, s. 11, herefter »fjerde selskabsdirektiv«), som ændret ved Rådets direktiv 83/349/EØF af 13. juni 1983 (EFT L 193, s. 1), bestemmer:

»1. Det behørigt godkendte årsregnskab og årsberetningen såvel som beretningen fra den person, der er ansvarlig for regnskabets revision, skal offentliggøres på de måder, der i overensstemmelse med [første selskabsdirektivs] artikel 3 [...] fastsættes i hver medlemsstats lovgivning.

Det kan dog i en medlemsstats lovgivning tillades, at årsberetningen ikke skal offentliggøres som nævnt ovenfor. Den skal i så fald gøres tilgængelig for offentligheden på selskabets hjemsted i den pågældende medlemsstat. Der skal efter anmodning kunne rekvireres en genpart af beretningen i dens helhed eller i uddrag. Det beløb, som opkræves for genparten, må ikke overstige udgifterne ved fremstilling af denne.«

4 Dette direktivs artikel 9, 10 og 22-27 beskriver de skemaer for henholdsvis opstilling af status og for opstilling af resultatopgørelsen, som medlemsstaterne skal indføre. Artikel 43-45 og 46 beskriver indholdet af henholdsvis noterne og af årsberetningen.

5 Disse bestemmelser er gennemført i østrigsk ret ved Rechnungslegungsgesetz (lov om regnskaber) (BGBl 475/1990) og ved EU-GesRÄG (lov om ændring af selskabsretten) (BGBl 304/1996) om ændring af visse artikler i Handelsgesetzbuch (den østrigske handelslov, herefter »HGB«). HGB foreskriver i overensstemmelse med fjerde selskabsdirektiv en offentliggørelsesordning, hvorefter der sondres i forhold til selskabernes størrelse.

6 Manfred og Hannelore Danzer er henholdsvis selskabsdeltager og direktør i Dan-Küchen Möbelfabrik M. Danzer Gesellschaft mbH (herefter »Dan-Küchen Möbelfabrik«) og direktør i Danzer Holding Gesellschaft mbH (herefter »Danzer Holding«) og direktør i begge selskaber (herefter samlet »de pågældende selskaber«).

7 Da sagsøgerne gentagne gange har nægtet at underkaste sig forpligtelsen til at offentliggøre de pågældende selskabers årsregnskab i henhold til kravene i HGB, er de af de kompetente østrigske myndigheder blevet pålagt tvangsbøder. På tidspunktet for de faktiske omstændigheder havde sagsøgerne således betalt 334 940 ATS, dvs. 24 341,04 EUR, og der kan forudses andre tvangsbøder på i alt 20 800 EUR.

8 Sagsøgerne har anfægtet visse af disse tvangsbøder for de kompetente østrigske domstole. Sagsøgernes søgsmål er bl.a. blevet afvist af Oberlandesgericht Linz og Oberster Gerichtshof ved to kendelser af henholdsvis den 20. juni 2002 og 31. januar 2002. Oberster Gerichtshof har i den forbindelse bl.a. udtalt, at den omtvistede

østrigske lovgivning var forenelig med fællesskabsretten og de grundlæggende principper samt med princippet om objektivitet og proportionalitetsprincippet. Den fastslog desuden, at sagsøgerens anmodning om, at Domstolen forelægges en anmodning om en præjudiciel afgørelse, ikke kunne imødekommes.

Retsforhandlinger og parternes påstande

9 Sagsøgerne har anlagt nærværende sag ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 27. februar 2002.

10 Ved kendelse afsagt af formanden for Rettens Fjerde Afdeling den 8. juli 2003 blev retsforhandlingerne i nærværende sag udsat på afsigelsen af Domstolens afgørelse i de forenede sager C-435/02 og C-103/03, Springer AG mod Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG og Hans-Jürgen Weske, i henhold til artikel 77, litra c), i Rettens procesreglement på grund af ligheden af de spørgsmål, der rejses i disse sager.

11 Ved afgørelse af 13. september 2004 om sammensætning af Rettens afdelinger er den refererende dommer blevet tilknyttet Tredje Afdeling, som den foreliggende sag følgelig er blevet henvist til.

12 Den 23. september 2004 har Domstolen afsagt kendelse vedrørende de ovennævnte sager (Domstolens kendelse af 23.9.2004, forenede sager C-435/02 og C-103/03, Springer, Sml. I, s. 8663, herefter »Springer-kendelsen«).

13 Retsforhandlingerne i denne sag er blevet genoptaget efter afsigelsen af Springer-kendelsen. Retten (Tredje Afdeling) har anmodet parterne om at fremsætte deres bemærkninger til denne sags videre behandling. Parterne har afgivet deres bemærkninger den 22. og den 26. november 2004.

14 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har som led i de foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, der er fastsat i procesreglementets artikel 64, anmodet sagsøgerne om at besvare visse skriftlige spørgsmål. Denne anmodning er blevet imødekommet.

15 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten under retsmødet den 16. november 2005.

16 Retten har i den forbindelse noteret, at sagsøgerne har frafaldet deres oprindelige påstand om, at det fastslås, at de omtvistede bestemmelser er ugyldige.

17 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

— Rådet tilpligtes inden for 14 dage at betale 24 341,04 EUR, idet der tages forbehold for en forhøjelse af erstatningsbeløbet.

— Rådet tilpligtes at betale sagens omkostninger.

18 Rådet har nedlagt følgende påstande:

— Sagen afvises.

— Subsidiært frifindelse.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger:

Retlige bemærkninger

Parternes argumenter

19 Rådet har uden formelt at nedlægge en afvisningspåstand bestridt, at sagen kan antages til realitetsbehandling, dels fordi formålet med sagen i virkeligheden er en annullation af første selskabsdirektivs artikel 2, stk. 1, litra f), og af fjerde selskabsdirektivs artikel 47 (herefter »de omtvistede bestemmelser«), dels fordi sagsøgerne før de anlagde sag ved Retten burde have afventet resultatet af den sag, de har anlagt ved Oberster Gerichtshof til prøvelse af de tvangsbøder, som Landesgericht Linz har pålagt. Det følger således af Domstolens praksis, at en borger, der mener at have lidt skade ved anvendelsen af en generel fællesskabsretsakt, såfremt han anser retsakten for retsstridig, og det påhviler de nationale myndigheder at gennemføre den, kan gøre indsigelse mod retsaktens gyldighed under en sag ved de nationale domstole mod den nationale myndighed. Den nationale ret kan, eller skal endog, herefter på de i EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) nævnte betingelser forelægge Domstolen et spørgsmål vedrørende gyldigheden af den pågældende retsakt. Dette søgsmål kan imidlertid kun sikre en

effektiv beskyttelse af borgernes rettigheder, såfremt det fører til erstatning for det påståede tab (Domstolens dom af 12.4.1984, sag 281/82, Unifrex mod Kommissionen og Rådet, Sml. s. 1969, præmis 11).

20 Såfremt Domstolen i det foreliggende tilfælde efter af Oberster Gerichtshof at være blevet forelagt et præjudicielt spørgsmål fastslog, at de omtvistede bestemmelser var ugyldige, ville Oberster Gerichtshof være forpligtet til at annullere de pågældende tvangsbøder, idet den foreliggende sag så ville blive uden genstand.

21 Rådet har imidlertid under retsmødet erkendt, at sagsøgerne har udtømt de retsmidler, de har i Østrig, idet Oberster Gerichtshof ved kendelse af 31. januar 2002 afviste deres påstand om annullation af visse tvangsbøder og i den forbindelse udtalte, at den ikke imødekom sagsøgernes begæring om en anmodning om en præjudiciel afgørelse vedrørende de omtvistede bestemmelsers gyldighed.

22 Rådet har imidlertid gentaget sin tvivl om, hvorvidt sagen kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som den i virkeligheden tilsigter, at Retten i almindelighed fastslår, at de omtvistede bestemmelser er ugyldige, hvilket de østrigske myndigheder og fællesskabslovgiver ville være forpligtet til at tage hensyn til. Ifølge Rådet kan noget sådant imidlertid ikke være genstand for et erstatningssøgsmål.

23 Sagsøgerne har gjort gældende, at de tvangsbøder, der er idømt af Landesgericht Linz, og som er påberåbt under denne sag, er stadfæstet af Oberster Gerichtshof og allerede opkrævet. Medlemsstaterne har desuden ingen skønsmargen ved gennemførelsen af de ubetingede bestemmelser i første og fjerde selskabsdirektiv, hvorfor den offentliggørelsespligt, der er til skade for sagsøgerne, kan henregnes til

Fællesskabet, selv om de pågældende tvangsbøder er pålagt på grundlag af de relevante østrigske bestemmelser.

24 Sagsøgerne har anført, at deres rettigheder kun effektivt kan beskyttes ved anlæggelse af det foreliggende søgsmål, da de kompetente østrigske domstole har nægtet at anmode Domstolen om en vurdering af gyldigheden, selv om de var forpligtet hertil, og gyldigheden af de omtvistede bestemmelser med rette kunne anfægtes. Sagsøgerne har herved gjort gældende, at Oberlandesgericht Linz' og Oberster Gerichtshofs henvisning til Domstolens dom af 4. december 1997, Daihatsu Deutschland (sag C-97/96, Sml. I, s. 6843), i de kendelser, hvori sagsøgernes sager afvises, er uden relevans i det foreliggende tilfælde. De konkluderer af det ovenfor anførte, at selv om erstatningssagen ved Retten kun er af subsidiær karakter i forhold til de nationale retsmidler, skal den foreliggende sag anses for at kunne antages til realitetsbehandling under hensyn til, at de nævnte retsmidler ikke tillader effektivt at sikre beskyttelsen af deres rettigheder i overensstemmelse med Domstolens praksis (Domstolens dom af 26.2.1986, sag 175/84, Krohn mod Kommissionen, Sml. s. 753, og af 30.5.1989, sag 20/88, Roquette frères mod Kommissionen, Sml. s. 1553).

Rettens bemærkninger

25 Rådet har indledningsvis i det væsentlige anført to afvisningsgrunde vedrørende manglende udtømning af de nationale retsmidler, som sagsøgerne har til rådighed, på den ene side, og at det foreliggende erstatningssøgsmål i virkeligheden har til formål at opnå en annullation af de omtvistede bestemmelser, på den anden side.

26 Hvad angår det første af disse forhold har Rådet under retsmødet erkendt, at det ikke længere er begrundet, idet sagsøgerne har fået deres søgsmål til prøvelse af de omtvistede tvangsbøder afvist af Oberster Gerichtshof, således som dette også fremgår af bilagene til replikken. Rådets argument i svarskriftet om afvisning af sagen på grund af manglende udtømning af de nationale retsmidler skal derfor forkastes.

27 Hvad imidlertid angår det andet forhold, som Rådet har fremført, bemærker Retten, at erstatningssøgsmålet i henhold til artikel 288, stk. 2, EF ifølge fast retspraksis er et selvstændigt retsmiddel, der har sin særlige funktion blandt de forskellige søgsmålstyper og er underkastet betingelser, der er afpasset efter dets særlige formål. Erstatningssøgsmålet adskiller sig fra annullationssøgsmålet ved, at det ikke tilsigter en ophævelse af en bestemt foranstaltning, men derimod erstatning for tab, som er forårsaget af en institution (Domstolens dom af 2.12.1971, sag 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt mod Rådet, Sml. 1971, s. 275, org.ref.: Rec. s. 975, præmis 3, dommen i sagen Krohn mod Kommissionen, præmis 26 og 32, og dom af 17.5.1990, sag C-87/89, Sonito m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1981, præmis 14). Princippet om erstatningssøgsmålets selvstændige karakter er således begrundet i den omstændighed, at et sådant søgsmål på grund af sin genstand adskiller sig fra et annullationssøgsmål (Rettens dom af 24.10.2000, sag T-178/98, Fresh Marine mod Kommissionen, Sml. II, s. 3331, præmis 45).

28 Det er på dette grundlag undtagelsesvis blevet fastslået, at et erstatningssøgsmål skal afvises, såfremt der med erstatningssøgsmålet reelt tilsigtes en ophævelse af en retsakt, der er blevet endelig, og søgsmålet, hvis sagsøgeren fik medhold, ville medføre, at retsvirkningerne af den pågældende retsakt blev ophævet (dommen i sagen Krohn mod Kommissionen, præmis 30, Rettens dom af 15.3.1995, sag T-514/93, Cobrecaf m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 621, præmis 59, og dommen i sagen Fresh Marine mod Kommissionen, præmis 50). Dette er særligt tilfældet, når der med erstatningssøgsmålet tilsigtes betaling af et beløb, der nøjagtigt svarer til den afgift, sagsøgeren har betalt i henhold til den retsakt, der er blevet endelig (jf. dommen i sagen Krohn mod Kommissionen, præmis 33).

29 I det foreliggende tilfælde tilsigtes der med det af sagsøgerne anlagte søgsmål erstatning for det tab, der påstås at være lidt som følge af de tvangsbøder, som de kompetente østrigske myndigheder har pålagt sagsøgerne på grundlag af nationale bestemmer, der er udstedt i henhold til de omtvistede bestemmelser i første og fjerde selskabsdirektiv. Sagsøgerne har således vurderet deres tab nøjagtigt til beløbet af de tvangsbøder, som de har betalt, dvs. 24 341,04 EUR, hvilket de har bekræftet under retsmødet, idet de har tilføjet, at der med søgsmålet tilsigtes erstatning for dette beløb. Det må fastslås, at sagsøgerne ikke i øvrigt påberåber sig noget tab, der kunne anses for særskilt i forhold til de virkninger, der umiddelbart og udelukkende følger af gennemførelsen af nævnte afgørelser.

30 Det følger heraf, at sagsøgerne med det foreliggende erstatningssøgsmål søger at opnå de virkninger, som en annullation af de afgørelser om tvangsbøder, der er truffet af de nationale myndigheder, der har kompetence hertil, ville indebære, hvilket ikke er omfattet af Rettens kompetencer. I henhold til den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 28, må det derfor fastslås, at søgsmålet må afvises.

31 Såfremt det forudsættes, at de omtvistede bestemmelser ville kunne anses for at være den direkte baggrund for nævnte nationale bødeafgørelser, selv om første selskabsdirektivs artikel 6 blot bestemmer, at medlemsstaterne skal fastsætte »passende sanktioner« i tilfælde af, at de pågældende selskaber tilsidesætter den forpligtelse til at offentliggøre deres årsregnskaber, som de er pålagt ved første og fjerde selskabsdirektiv, og sagsøgerne således har en interesse i, at det fastslås, at de omtvistede bestemmelser er ulovlige, bemærkes endvidere, at det foreliggende erstatningssøgsmål ikke udgør passende rammer herfor.

32 Det bemærkes, at ifølge retspraksis kan en borger, der mener at have lidt skade ved anvendelsen af en generel fællesskabsretsakt, såfremt han anser retsakten for

retsstridig, og det påhviler de nationale myndigheder at gennemføre den, gøre indsigelse mod retsaktens gyldighed under en sag ved de nationale domstole mod den nationale myndighed. Den nationale ret kan, eller skal endog, herefter på de i artikel 234 EF nævnte betingelser forelægge Domstolen et spørgsmål vedrørende gyldigheden af den pågældende fællesskabsretsakt (Domstolens dom i sagen Unifrex mod Kommissionen og Rådet, præmis 11, og dom af 29.9.1987, sag 81/86, De Boer Buizen mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 3677, præmis 9, samt Rettens dom af 18.9.1995, sag T-167/94, Nölle mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2589, præmis 35).

33 Under hensyn til, at sagsøgerne i sidste ende tilsigter en annullation af de nationale afgørelser, fordi de er begrundet i østrigske lovbestemmelser, der er udstedt i henhold til de bestemmelser i første og fjerde selskabsdirektiv, som påstås at være ulovlige, og som udgør almengyldige fællesskabsretsregler, bemærkes i det foreliggende tilfælde, at i traktatens system af retsmidler består det passende retsmiddel i, at den nationale ret, ved hvilken der er anlagt sag til prøvelse af disse afgørelser, anmodes om, at der forelægges en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende de omtvistede bestemmelsers gyldighed for Domstolen, som i givet fald er enekompetent til at fastslå, at bestemmelserne er ugyldige (jf. i denne retning Domstolens dom af 21.3.2000, sag C-6/99, Greenpeace France m.fl., Sml. I, s. 1651, præmis 54).

34 Den omstændighed alene, som sagsøgerne har påberåbt sig, at såvel Oberlandesgericht Linz som Oberster Gerichtshof har afvist deres anmodning herom, kan ikke føre til et andet resultat.

35 I henhold til Domstolens faste praksis tilkommer det derimod inden for rammerne af det samarbejde, der i medfør af artikel 234 EF er indført mellem Domstolen og de nationale retter, udelukkende den nationale ret, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af

omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen (Domstolens dom af 13.3.2001, sag C-379/98, Preussen-Elektra, Sml. I, s. 2099, præmis 38, af 27.2.2003, sag C-373/00, Adolf Truley, Sml. I, s. 1931, præmis 21, og af 12.4.2005, sag C-145/03, Keller, Sml. I, s. 2529, præmis 33).

36 Såfremt et spørgsmål om fortolkning af fællesskabsretten rejses ved en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, er denne ret i henhold til artikel 234, stk. 3, EF i princippet pligtig at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål. I tilfælde, hvor anvendelsen af fællesskabsretten fremgår med en sådan klarhed, at der ikke foreligger nogen rimelig tvivl (Domstolens dom af 6.10.1982, sag 283/81, CILFIT, Sml. s. 3415, præmis 21), kan den nationale ret under udøvelse af det skøn, der tilkommer denne alene, imidlertid — jf. dog dommen af 30. september 2003 i Köbler-sagen (sag C-224/01, Sml. I, s. 10239) — undlade at forelægge Domstolen et spørgsmål om fortolkningen af fællesskabsretten, der er blevet rejst for den (dom af 15.9.2005, sag C-495/03, Intermodal Transports, Sml. I, s. 8151, præmis 37).

37 Den nationale ret er så meget desto mere ikke pligtig at efterkomme enhver anmodning om forelæggelse af et præjudicielt spørgsmål om gyldigheden af en fællesskabsretsakt, der er indgivet til den. Den nationale ret er ikke, blot fordi en af parterne hævder, at sagen rejser spørgsmål om gyldigheden af fællesskabsretten, tvunget til at lægge til grund, at der herved er rejst et sådant spørgsmål i artikel 234 EF's forstand (Domstolens dom af 10.1.2006, sag C-344/04, International Air Transport Association m.fl., Sml. I, s. 403, præmis 28). Særligt er den nationale ret berettiget til at fastslå, at der ikke er tvivl om gyldigheden af den anfægtede fællesskabsretsakt, og at det derfor er ufornødent at forelægge Domstolen et spørgsmål herom. Det er således blevet fastslået, at den nationale ret kan behandle spørgsmålet om gyldigheden af en fællesskabsretsakt, og hvis den finder, at de anbringender vedrørende ugyldigheden, som parterne har påberåbt sig for den, savner grundlag, kan den også forkaste disse anbringender og fastslå, at retsakten er fuldt gyldig. Når den handler således, rejser den nemlig ikke tvivl om, at fællesskabsretsakten gyldigt foreligger (Domstolens dom af 22.10.1987, sag 314/85, Foto-Frost, Sml. s. 4199, præmis 14).

38 Det er under udøvelse af den kompetence, som de alene har på dette område, at de nationale østrigske retter har fastslået, at de anbringender, som sagsøgerne har påberåbt sig med henblik på at anfægte gyldigheden af første og fjerde selskabsdirektiv, ikke kunne begrunde, at Domstolen forelægges en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende gyldigheden af de omtvistede bestemmelser i nævnte direktiver.

39 Det tilkommer ikke Retten i forbindelse med et erstatningssøgsmål at vurdere, om denne afgørelse var hensigtsmæssig. Antagelse af den foreliggende sag ville desuden give sagsøgerne mulighed for at omgå såvel afvisningen fra de nationale retter, der er enekompetente hertil, af deres påstande om annullation af de nationale bødeafgørelser, som samme retsinstansers afvisning af at forelægge sagen for Domstolen, hvilket ville tilsidesætte princippet om det retslige samarbejde, der danner grundlag for den præjudicielle procedure. Herved bemærkes, at sagsøgerne selv i deres skriftlige indlæg og under retsmødet har anført, at de anser deres søgsmål for det eneste middel, der endnu står til deres disposition, til direkte at indbringe en sag for Fællesskabets retsinstanser med henblik på fra denne at opnå en vurdering af de omtvistede bestemmelsers gyldighed, hvilket er en omgåelse af selve formålet med erstatningssøgsmålet.

40 Derudover bemærker Retten, at de østrigske retter med rette har fastslået, at der ikke var tvivl om gyldigheden af første og fjerde selskabsdirektiv.

41 Det bemærkes, at sagsøgernes argumentation for det første hviler på en påstået tilsidesættelse af beskyttelsen af forretningshemmeligheder, af princippet om fri konkurrence og af proportionalitetsprincippet, samt af ejendomsretten og det heraf afledte »princip om privat frihed«, idet Retten under retsmødet har taget til efterretning, at klagepunkterne om tilsidesættelse af princippet om ligebehandling,

om etableringsfrihed og om retten til fri erhvervsudøvelse er frafaldet. For det andet har sagsøgerne påberåbt sig tilsidesættelse af retten til beskyttelse af personlige oplysninger og af fortroligheden i skatteforhold. Sagsøgerne har for det tredje gjort gældende, at de omtvistede bestemmelser udgør en tilsidesættelse af retten til ikke at vidne mod sig selv. Sagsøgerne har for det fjerde argumenteret for, at de omtvistede bestemmelser ikke har hjemmel, og for, at der foreligger tilsidesættelse af artikel 44, stk. 1, litra g), EF.

42 Hvad for det første angår klagepunktet vedrørende en tilsidesættelse af fortroligheden i skatteforhold, af princippet om fri konkurrence og af proportionalitetsprincippet samt af ejendomsretten bemærkes, at Domstolen i Springer-kendelsen havde lejlighed til i det væsentlige at tage stilling til gyldigheden af Rådets direktiv 90/605/EØF af 8. november 1990 om ændring af direktiv 78/660 og 83/349 om henholdsvis årsregnskaber og konsoliderede regnskaber for så vidt angår deres anvendelsesområde (EFT L 317, s. 60), sammenholdt med fjerde selskabsdirektivs artikel 47, idet direktiv 90/605 udstrækker offentliggørelsespligten i fjerde selskabsdirektiv til interessentskaber og kommanditselskaber. Den argumentation, som Domstolen fulgte i denne forbindelse, kan i det væsentlige også anvendes på situationen for kapitalselskaber og på sagsøgernes klagepunkter, således som Rådet har gjort gældende.

43 På dette grundlag bemærkes, at selv hvis det forudsættes, at pligten til offentliggørelse har en tilstrækkelig direkte og afgørende virkning på anvendelsen af de rettigheder, som sagsøgerne har påberåbt sig, forekommer den begrænsning, som pligten indebærer, navnlig for så vidt angår en virksomheds ret til at kunne hemmeligholde visse potentielt følsomme oplysninger, under alle omstændigheder at være fuldt ud begrundet. På den ene side forfølger de foranstaltninger, der er foreskrevet ved første og fjerde selskabsdirektiv, de to almene økonomiske hensyn, der er nævnt i artikel 44, stk. 2, litra g), EF, nemlig beskyttelsen af tredjemand mod de finansielle risici, som de typer af selskaber, der over for tredjemand kun hæfter med selskabsformuen, indebærer, og fastsættelsen i Fællesskabet af ensartede minimumsregler med hensyn til omfanget af de finansielle oplysninger, som skal bringes til offentlighedens kundskab af konkurrerende selskaber. På den anden side forekommer den skadevirkning, som pligten til offentliggørelse eventuelt kan

medføre, at være begrænset, idet det er tvivlsomt, om disse regler kan ændre de pågældende selskabers konkurrencemæssige stilling. Endelig angår bestemmelserne i fjerde selskabsdirektiv, bl.a. bestemmelserne i artikel 11, 27 og 44-47, muligheden for at begrænse de oplysninger, som skal fremgå af årsregnskaberne og årsrapporterne for selskaber, som ikke overskrider visse beløbsgrænser, såvel som offentliggørelsen af disse selskabers regnskaber, hvorimod direktivets artikel 45 har til formål bl.a. at undgå, at offentliggørelsen af visse oplysninger volder betydelig skade for de pågældende virksomheder. Det følger også af artikel 46, at de oplysninger, der skal fremgå af årsrapporten, kan gengives i generelle vendinger (jf. i denne retning Springer-kendelsen, præmis 49-55).

44 Heraf følger, at selv hvis det forudsættes, at de omtvistede bestemmelser kan anses for i et vist omfang at kunne gøre indgreb i beskyttelsen af erhvervshemmeligheder, i princippet om fri konkurrence og i ejendomsretten, udgør de pligter, som de pågældende selskaber herved pålægges, ikke et uforholdsmæssigt eller urimeligt indgreb, der berører disse rettigheders egentlige indhold, og kan derfor ikke anses for uforholdsmæssige i forhold til de almene hensyn, der er nævnt i artikel 44, stk. 2, litra g), EF. Det forholder sig på samme måde med hensyn til den påståede tilsidesættelse af retten til beskyttelse af personlige oplysninger, som omfatter fortrolighed i skatteforhold, uden at det er nødvendigt at undersøge, om der foreligger en grundlæggende ret til beskyttelse af personlige oplysninger for juridiske personer.

45 For så vidt som sagsøgerne for det andet har påberåbt sig, at der foreligger tilsidesættelse af beskyttelsen af personlige oplysninger vedrørende deres egne indtægter, bemærkes, at selv om de oplysninger i årsregnskabet, hvis offentliggørelse er gjort obligatorisk ved det første og fjerde selskabsdirektiv, virkelig skal omfatte personaleudgifterne [bl.a. lønninger og gager og udgifter til social sikring i henhold

til fjerde selskabsdirektivs artikel 23, stk. 6, litra a) og b), og artikel 24, stk. 3, litra a) og b)] samt størrelsen af de vederlag, der er tillagt medlemmer af administrations-, ledelses- og tilsynsorganerne for deres funktioner (fjerde selskabsdirektivs artikel 43, stk. 1, nr. 12), foreskriver disse direktiver ingen identifikation af de personer, der modtager disse indkomster, og gør i princippet heller ikke disse personer identificerbare. Det bemærkes særligt, at artikel 43, stk. 1, nr. 12, udtrykkeligt bestemmer, at de omhandlede vederlag skal angives med det samlede beløb for hver kategori. Sagsøgerne har anerkendt disse omstændigheder under retsmødet, men har gjort gældende, dels at i deres tilfælde består selskabernes bestyrelse af et enkelt medlem, nemlig Manfred Danzer, dels at selskaberne kun har to direktører, nemlig Manfred og Hannelore Danzer. Under hensyn til, at Firmenbuch (det selskabsregister, der føres af de kompetente retter i Østrig) nævner identiteten af selskabsdeltagere og direktører, er sagsøgernes indkomster indirekte identificerbare.

46 Selv hvis det forudsættes, at disse omstændigheder fastslås, bemærkes, at det ikke er fjerde selskabsdirektivs artikel 43, stk. 1, nr. 12, der i sig selv indebærer en offentliggørelse af sagsøgernes vederlag og således tilsidesætter de påberåbte grundlæggende rettigheder, men i øvrigt den omstændighed, at selskabsdeltagernes og direktørernes identitet er genstand for offentliggørelse i Firmenbuch på den ene side, og at Manfred Danzer er det eneste medlem af de pågældende selskabers bestyrelse, og at Manfred og Hannelore Danzer er de eneste direktører. Det er således en kombination af forskellige forhold, der ikke har noget at gøre med de krav, der følger af de omtvistede bestemmelser, der kan muliggøre en offentliggørelse af sagsøgernes vederlag. Heraf følger, at et eventuelt tab, som sagsøgerne ville kunne lide som følge den offentliggørelse, der er krævet i henhold til de omtvistede bestemmelser, ikke direkte kan henføres til disse bestemmelser.

47 Hvad for det tredje angår den påståede tilsidesættelse — som er blevet fremført i replikken — af retten til ikke at vidne mod sig selv, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grund-

læggende frihedsrettigheder (EMRK), undertegnet i Rom den 4. november 1950, uden at der skal tages stilling til, om dette argument kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som det har nær tilknytning til et af de klagepunkter, der er indeholdt i stævningen, bemærkes, at selv hvis det forudsættes, at der gælder et sådant princip for juridiske personer, forudsætter anvendelsen af princippet, at der foreligger en strafferetlig sigtelse i bred forstand, hvilket Den Europæiske Menneskeretsdomstol definerer som den officielle meddelelse fra den kompetente myndighed om, at mistænkte anklages for et strafferetligt forhold, selv om myndigheden i visse tilfælde kan træffe andre foranstaltninger, som indebærer en sådan anklage, og som også har betydelige konsekvenser for den mistænktes situation (Den Europæiske Menneskeretsdomstol, dommen i sagen Oztürk mod Tyskland af 21.2.1984, serie A, nr. 73, § 55).

48 Det bemærkes, at den pligt, der i henhold til de omtvistede bestemmelser generelt pålægges de pågældende selskaber til at offentliggøre deres årsregnskaber, ikke på nogen måde indgår i en anklage mod sagsøgerne og ikke i sig selv indebærer nogen anklage mod sagsøgerne. Sagsøgerne kan derfor ikke begrunde, at de skulle være anklaget eller mistænkt i den nævnte retspraksis' forstand. Heraf følger, at sagsøgerne ikke kan påberåbe sig retten til ikke at vidne mod sig selv.

49 Hvad for det fjerde angår den påståede manglende hjemmel for de omtvistede bestemmelser og tilsidesættelsen af artikel 44, stk. 2, litra g), EF bemærkes endelig, at selv hvis det forudsættes, at disse klagepunkter vedrører en bestemmelse, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder, hviler de på den fejlagtige forudsætning, at et samordningsdirektiv ikke kan skabe nye bestemmelser, der ikke tidligere eksisterede i medlemsstaternes forskellige retsordener. Formålet med samordningen af lovgivningerne består, hvad angår direktiver, der har hjemmel i artikel 44 EF, i at fjerne hindringerne for etableringsfriheden som følge af den forskelligartede lovgivning i de forskellige medlemsstater, idet der i Fællesskabet, hvad særligt angår formålet i artikel 44, stk. 2, litra g), indføres ensartede minimumsregler med hensyn til omfanget af de finansielle oplysninger, som skal bringes til offentlighedens

kundskab af konkurrerende selskaber. Forfølgelsen af dette formål kan for medlemsstaterne indebære såvel ophævelse af visse nationale bestemmelser som vedtagelse af nye bestemmelser i overensstemmelse med de formål, der er fastsat i direktivet, med henblik på at fastsætte ensartede love og administrative bestemmelser i hele Fællesskabet.

50 Hvad angår sagsøgernes argument om, at det kun er med forordninger — til forskel fra direktiver — at Fællesskabet kan indføre regler, der ikke tidligere fandtes i medlemsstaternes retsordener, bemærkes, at dette blot er en påstand uden noget som helst retligt grundlag. Forskellen mellem en forordning og et direktiv er i henhold til artikel 249, stk. 2 og 3, EF, at en forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat, hvorimod et direktiv med hensyn til det tilsigtede mål i alle enkeltheder er bindende for enhver medlemsstat, som det rettes til, men overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen. Sagsøgernes sondring efter, om der foreligger eller ikke foreligger tidligere nationale bestemmelser, er derfor åbenlyst irrelevant.

51 Det følger af det ovenstående, at sagsøgernes klagepunkter på ingen måde kan rejse tvivl om de omtvistede bestemmelsers lovlighed, og at det således var med rette, at de østrigske retter fastslog, at den blotte anfægtelse for disse af gyldigheden af nævnte bestemmelser ikke kunne begrunde en forelæggelse af et præjudicielt spørgsmål for Domstolen.

52 Det må under alle omstændigheder fastslås, at Rådet af de grunde, der er nævnt ovenfor i præmis 41-50, må frifindes i den foreliggende erstatningssag. Da sagsøgerne ikke har kunnet bevise, at de omtvistede bestemmelser er ulovlige, kan Rådet ikke antages ved udstedelsen af bestemmelserne at have handlet culpøst og dermed at have pådraget Fællesskabet ansvar. Dette er så meget mere tilfældet, som ulovligheden af et samordningsdirektivs — således som Domstolen og Retten har fastslået med hensyn til Fællesskabets ansvar for generelle retsakter, der indebærer beslutninger vedrørende den økonomiske politik, ved hvis udarbejdelse fællesskabsinstitutionerne ligeledes har et vidt skøn (dommen i sagen Zuckerfabrik Schöppenstedt mod Rådet, præmis 11, Rettens dom af 13.12.1995, forenede sager T-481/93 og T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2941, præmis 81, af 15.4.1997, sag T-390/94, Schröder m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 501, præmis 62 og 63, og af 20.2.2002, sag T-170/00, Förde Reederei mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 515, præmis 46) — ikke i sig selv er tilstrækkelig til at pådrage Fællesskabet et ansvar uden for kontrakt. Et sådant ansvar kan kun pådrages, såfremt der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret krænkelse af en bestemmelse, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder (jf. i denne retning Domstolens dom af 18.4.1991, sag C-63/89, Assurances du crédit mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 1799, præmis 12, og af 4.7.2000, sag C-352/98 P, Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, Sml. I, s. 5291, præmis 42).

53 Det følger af det ovenfor anførte, at sagen må afvises, og at Rådet under alle omstændigheder må frifindes, uden at det er nødvendigt at efterkomme sagsøgernes anmodning om udmelding af en sagkyndig.

Sagens omkostninger

54 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgerne har tabt sagen og bør derfor pålægges at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Rådets påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Tredje Afd.)

1) Sagen afvises.

2) Sagsøgerne bærer deres egne omkostninger og betaler Rådet for Den Europæiske Unions omkostninger.

Jaeger Tiili Czúcz

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 21. juni 2006.

E. Coulon M. Jaeger

Justitssekretær Afdelingsformand